

Protestanckie wspólnoty poreformacyjne

Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Zielonoświątkowy oraz wszystkie Kościoły im pokrewne należą do pietystycznej (pobożnościowej) tradycji ewangelicyzmu. Geneza i rozwój tych Kościołów są równoległe w czasie, łączy je również jeden wspólny cel: podążanie drogą wyznaczoną w Piśmie Świętym przez Trójjedynego Boga. Warto więc przynajmniej w skrócie przedstawić historię poszczególnych grup wyznaniowych.

Baptyści od początku swego istnienia reprezentują radykalne skrzydło Reformacji. Powstali na początku XVII wieku z inicjatywy J. Smytha i T. Halwysa, którzy wystąpili z Kościoła Anglikańskiego. Nazwa pochodzi od chrztu, którego udzielają przez zanurzenie tylko dorosłym, połączonego z osobistym wyznaniem wiary. Mają w świecie około 40 milionów wiernych.

W Polsce jest około siedmiu tysięcy baptystów. Ich zasady wiary można przestawić w czterech głównych punktach:

- 1) nadrzędność Ducha Świętego w sprawach wiary i życia;
- 2) istota Kościoła, społeczność wierzących w Chrystusa, zgromadzonych w autonomicznych zborach;
- 3) udzielanie chrztu przez całkowite zanurzenie w wodzie na podstawie osobistego wyznania wiary;
- 4) zasada wolności człowieka, któremu nie można narzucać przekonań ani religii, ale do którego apeluje się poprzez Ewangelię.

Początki działalności metodystów sięgają połowy XVIII wieku, kiedy to powstał ruch reformatorsko-pietystyczny zainicjowany przez Johna Wesleya i jego brata pod wpływem Braci Morawskich. W swej doktrynie zbliżeni są do kalwinistów (purytanizmu). Nazwę swą Kościół zawdzięcza głównemu założeniu metodystów: potrzebie kierowania się w życiu właściwą i systematyczną metodą modlitwy i lektury Biblii oraz chrześcijańskim sposobem bycia. Powstanie ruchu metodystycznego w żadnym wypadku nie było wynikiem protestu przeciw macierzystej nauce Kościoła Anglikańskiego, a tylko przeciw jego skostniałym schematom praktyki życia kościelnego, przeciw zobojętnieniu na Boga ludzi.

„Przebudzenie”, jakiego doznał Wesley, promieniowało, m.in. przez kazania pod gołym niebem, na innych anglikanów, którzy ostatecznie utworzyli odrębny Kościół. Metodyzm pragnął widzieć gorliwego Sługę Bożego, a nie „pobożnego chrześcijanina” w wyznawcy swojego Kościoła. Normą wiary i życia chrześcijańskiego jest dla metodystów Objawienie Boże zawarte w Piśmie Świętym. Nauka o nadrzędności Pisma Świętego jest w pełni respektowana. Metodysci w świecie liczą około 35 milionów wiernych, zaś w Polsce ponad 5 tysięcy.

Historia Kościoła Zielonoświątkowego sięga lat 1901-1906, kiedy to w Stanach Zjednoczonych grupa ludzi w Topeha, szukająca żarliwie Boga w modlitwie, doznała tego samego, co stało się udziałem apostołów w wieczerniku, którzy otrzymali Ducha Świętego. Kościół Zielonoświątkowy, określany mianem klasycznego pentakostalizmu, charakteryzuje gorąca pobożność, połączona z gestami i „mówieniem językami” (tzw. glossolalia), uzdrowienia charyzmatyczne („chrzest w Duchu”), głoszenie Ewangelii społeczeństwu i wyraźny fundamentalizm biblijny. W roku 1910 ruch ten został zapoczątkowany w Polsce na Śląsku Cieszyńskim. Zasadnicze nurty zielonoświątkowe w Polsce (Kościół Wolnych Chrześcijan, Kościół Chrystusowy, Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej, Kościół Ewangelicznych Chrześcijan, Stanowczy Chrześcijanie) utworzyły po II wojnie światowej Zjednoczony Kościół Ewangeliczny, który rozwiązał się w lutym 1988 roku, przywracając poszczególnym Kościołom autonomię oraz ich dawne nazwy.

Zielonoświątkowcy przyjmują zasady Reformacji, a więc: zbawienie jest wolnym darem Łaski Bożej, niezależnym od uczynków i kościelnego pośrednictwa; Pismo Święte jest normą wiary i postępowania. Wyznanie Wiary Kościoła Zielonoświątkowego w Polsce jest następujące:

- 1) wierzymy w Pismo Święte. Biblia jest Słowem Bożym, nieomylnymi natchnionym przez Ducha Świętego, i stanowi jedyną normę życia i wiary;
- 2) wierzymy w Boga w Trójcy Świętej Jedyne, w osobach Ojca, Syna, i Ducha Świętego;
- 3) wierzymy w synostwo Boże Jezusa Chrystusa, narodzenie Go z Marii Dziewicy, w Jego śmierć na krzyżu za grzechy świata i Jego zmartwychwstanie w ciele, w Jego wniebowstąpienie i powtórne przyjście w chwale;
- 4) wierzymy w pojednanie z Bogiem przez opamiętanie i wiarę w Ewangelię, w chrzest i Wieczerzę Pańską;
- 5) wierzymy w chrzest Ducha Świętego, przeżywanie pełni Ducha i Jego darów;
- 6) wierzymy w jeden Kościół Święty, powszechny i apostołski;
- 7) wierzymy w uzdrowienie chorych jako znak Łaski i mocy Bożej;

8) wierzymy w zmartwychwstanie i życie wieczne.

Zielonościakowcy to chyba najbardziej dynamicznie rozwijający się Kościół w świecie. Ruch zielonościakowy w Polsce liczy co najmniej 30 tysięcy wiernych. Oprócz spontanicznych nabożeństw, charakterystyczną częścią Kościoła Zielonościakowego jest działalność charytatywna oraz współpraca z domami dziecka i więzieniami. W kaplicach Kościoła odbywają się nabożeństwa uwielbienia, Wieczery Pańskie, studia biblijne, dynamiczne koncerty. W ciągu roku obchodzone są w Kościele Zielonościakowym cztery święta: Boże Narodzenie, Wielkanoc, Zielone Świątki i Święto Dziękczynienia.

Innym ruchem przebudzeniowym wyrosłym z tradycji Reformacji jest adwentyzm, który wyodrębnił się z Kościołów protestanckich na początku XIX wieku. Dużą rolę odegrał tu amerykański pastor baptystyczny William Miller. Specyficznym charyzmatem adwentystów jest żywa wiara w powtórne przyjście Chrystusa i Jego Tysiącletnie Królestwo, po czym nastąpić ma Sąd Ostateczny i wieczne Królestwo Boże.

Adwentyści świętują sobotę jako dzień święty. Boże Narodzenie i Wielkanoc mają wg nich charakter memorialny. W Polsce Kościół Adwentystów Dnia Siódmego i Kościoły pokrewne liczą ponad 10 tysięcy wyznawców.